
СТОРІНКА МОЛОДОГО ВЧЕНОГО

УДК 332.33:631.11

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

СЕДОВ А.О.,
здобувач*

*Харківський національний аграрний університет
імені В.В.Докучаєва*

Висвітлено питання організаційно-економічного механізму діяльності сільськогосподарських підприємств і роль земельного ресурсу в їх функціонуванні. Проаналізовано й визначено динаміку площ сільськогосподарських підприємств Шахтарського району Донецької області.

Постановка проблеми. Організаційно-економічний механізм використання земельних ресурсів у сучасних умовах є дійовою основою формування сталого сільськогосподарського підприємства. Механізм як категорія — це той інструмент, що забезпечує поступальний розвиток об'єкта, на який спрямовано рушійну силу чинників зовнішнього середовища. Структура та зміст механізму зазнають змін у процесі розвитку суспільного виробництва, тому механізм повинен відповідати рівню розвитку продуктивних сил.

Аналіз останніх наукових досліджень і публікацій. Вивченню питань особливостей організаційно-економічного механізму функціонування землекористувачів присвячені роботи багатьох науковців, зокрема таких, як Р.Р.Антонюк, В.П.Гордієнко, Д.С.Добряк, І.С.Завадський, І.О.Мінакова, О.В.Олійник, В.С.Тонковид, А.М.Третяк та ін. У працях цих учених закладено вагоме теоретико-методологічне підґрунтя організаційно-економічного механізму використання земельних ресурсів. Проте постійні зміни, які відбуваються в суспільно-економічному житті країни, передусім у сільському господарстві, потребують поглиблених досліджень щодо питання механізму використання земельних ресурсів сільськогосподарських підприємств в умовах ринкових трансформацій.

Мета статті — дослідити зміст і роль земельних ресурсів як складової організаційно-економічного механізму в структурі агроформувань.

Виклад основного матеріалу. Для ефективного розвитку аграрного виробництва необхідне найповніше та раціональне використання виробничих ресурсів підприємств. Цьому сприяє впровадження науково обґрунтованих механізмів системи господарювання. “Механізм” [3] у перекладі з грецької означає знаряддя, пристрій. Це поняття сформувалося в наукових

* Науковий керівник канд. екон. наук, доц. Л.В.Сухомлін.

© Седов А.О., 2013.

дослідженнях другої половини ХХ ст. Основний його зміст — функції, явища, процеси, методи, способи, які сприяють досягненню поставленої мети. Тобто категорія “механізм” трактується з наголосом на тих чи інших його аспектах, але всі дослідники однакові у тому, що механізм — це складна, багатопланова система.

Термін “механізм” також посідає важливе місце в науковій сфері, але у кожній галузі знань має своє специфічне значення. Зокрема, механізм може бути визначений як сукупність проміжних станів або процесів будь-яких явищ, або як сукупність органів, засобів і способів (методів, технологій) взаємодії між двома підсистемами соціальної організації — керуючої та керованої [3].

За командно-адміністративної економіки механізм розвитку продуктивних сил визначався як “господарський механізм”, зміст цього поняття розглядався як складова системи управління народним господарством. Із початком переходу до ринкової економіки створення механізму було пов’язано з різноманітними аспектами мікроекономічної та макроекономічної моделі існування окремого підприємства, передусім сільськогосподарського [2]. Нині організаційний механізм, насамперед, включає правила, організаційно-правові нормативи й стандарти, що визначають і регулюють структуру управління, обов’язки, права та відповідальність органів управління й управлінських працівників, організацію їхньої діяльності [5, с. 64].

Щодо економічного механізму, то він має на меті забезпечити гармонійне поєднання інтересів суспільства, держави, виробників і споживачів сільськогосподарської продукції. Узагальнюючи формулювання Й.С.Завадського [5, с. 81], І.О.Мінакова [11, с. 305], В.С.Тонковида [12, с. 77], економічний механізм — це сукупність методів і важелів економічного впливу на товаровиробника з метою ефективної мотивації їхньої виробничої та інвестиційної діяльності. Його сутність визначають конкретна форма власності й сукупність економічних відносин, які відповідають певним продуктивним силам і взаємодіють із ними, розвиваються на основі дії об’єктивних економічних законів [3].

Таким чином, можна визначити основні функції економічного механізму:

забезпечення сприятливих економічних умов господарювання для розширеного відтворення кожному нормально функціонуючому сільськогосподарському підприємству з урахуванням запитів ринку;

створення необхідних організаційно-економічних умов для здорової ринкової конкуренції завдяки забезпеченню сприятливого ринкового середовища;

формування сприятливих організаційно-економічних умов для виходу вітчизняних виробників сільськогосподарської продукції на зовнішній ринок, їхньої інтеграції з партнерами близького та далекого зарубіжжя;

підтримка середовища, потрібного для формування сучасного економічного розуміння у трудових колективів вітчизняних агроформувань і населення в цілому, сталої заінтересованості кожного працівника в підвищенні кваліфікації й творчого потенціалу [12, с. 77, 78].

З якісного боку економічний механізм включає організаційні важелі, які забезпечують ефективний розвиток економічної системи і дієвість економічних законів. Тому якість організаційної складової у поєднанні з економічною визначає рівень її відповідності конкретній економічній системі.

Організаційно-економічний механізм є головним інструментом втілення в життя виробленої економічної політики, тобто досягнення певних економічних цілей. Якщо узагальнити основні його функції, то він повинен забезпечити ефективну взаємодію всіх елементів економічної системи у всіх сферах суспільного відтворення. Крім таких найважливіших функцій,

цей механізм може виконувати і другорядні, наприклад, стимулювання науково-технічного прогресу, раціональне використання ресурсів, у тому числі природних (земельних), тощо [3].

У свою чергу система використання земельних ресурсів являє собою невід'ємну складову економічного механізму землекористування. Тому його місце і функціональні властивості в узагальненому вигляді можуть бути поширені на систему використання земельних ресурсів, оскільки останні є складовою економічного механізму в структурі діяльності агроформувань.

Узагальнені властивості складових елементів сучасного економічного механізму в структурі діяльності агроформувань і роль земельних ресурсів у них наведено в таблиці 1.

1. Взаємозв'язок земельних ресурсів і складових елементів економічного механізму

Складові елементи економічного механізму в структурі діяльності агроформувань*	Місце земельних ресурсів в економічному механізмі діяльності агроформувань
Механізм трансформації традиційних підприємств суспільного сектора у сучасні ринкові структури та реформування економічного устрою	Механізм формування сучасних підприємств на основі форм власності та видів користування земельними ресурсами
Механізм реалізації продукції та придбання засобів виробництва суб'єктами господарювання на відповідному ринку	Формування земельної ренти
Механізм ціноутворення, формування державних закупівельних, договірних й оптових цін при регульовальній дії держави	Вплив вартості земельного ресурсу та пов'язаних із ним земельних платежів на ціноутворення сільськогосподарської продукції
Механізм договірних економічних взаємовідносин партнерів на вільному і регульованому ринку	Укладання договорів оренди, сервітутів, концесій, емфітевзисів, суперфіціїв
Фінансово-податковий механізм формування платежів сільськогосподарських підприємств у державний бюджет та в централізовані фонди соціального забезпечення, страхування й підтримки виробників	Установлення рівня земельного податку, орендних платежів, фіксованого сільськогосподарського податку
Механізм банківського кредитування та лізингових умов обслуговування суб'єктів господарювання	Можливість одержання кредитних коштів під земельний ресурс при включенні вартості земельного ресурсу до статутного фонду
Механізм інвестицій (державні, іноземні, приватні) та інвестиційної діяльності підприємств АПК	Залучення інвестиційних програм щодо консервації земель, цільових інвестицій стосовно заліснення територій, підвищення продуктивності земель тощо
Механізм мотивації й стимулювання праці колективів підприємств та їхніх працівників	Моделювання механізмів мотивації орендодавця підвищенням орендної плати
Механізм зовнішніх економічних зв'язків, створення і функціонування сумісних вітчизняних сільськогосподарських підприємств із закордонними фірмами (ринкові умови)	Надання земельних ділянок для випробування закордонної сучасної сільськогосподарської техніки, закордонні інвестиції
Механізм розвитку підприємництва й агробізнесу в АПК	Формування ринково-фінансового механізму земельних ресурсів

* Таблицю сформовано на основі матеріалів [12, с. 78, 79; 6].

На основі форм власності на земельні ресурси та видів користування ними відбувається багатогранне формування сучасних сільськогосподарських підприємств.

Сільськогосподарське підприємство (включаючи фермерське, рибальське і рибницьке господарства) — юридична особа, основним видом діяльності якої є вирощування та переробка сільськогосподарської продукції, виручка від реалізації якої становить не менше 50% загальної суми виручки [10]. Термін “сільськогосподарське підприємство” може бути визначений як такий, що охоплює здійснювані у ньому процеси переробки, зберігання і транспортування сільськогосподарської продукції цього підприємства, якщо не вважається за доцільне класифікувати вказані процеси як частину діяльності промислового підприємства.

Правова підтримка реалізації прав власності, формування сільськогосподарських підприємств, та їх функціонування здійснюється відповідно до Конституції України, основних положень Земельного кодексу, Законів України “Про підприємництво”, “Про господарські товариства”, “Про акціонерні товариства”, “Про сільськогосподарську кооперацію” та ряду інших законодавчих документів.

Організаційні форми сільськогосподарських підприємств і об'єднань визначаються чинним законодавством України та класифікацією організаційно-правових форм господарювання, прийнятих Держстандартом України, з урахуванням особливостей аграрного сектора економіки й ґрунтуються на відповідних практичних і методологічних напрацюваннях. На основі реалізації Указу Президента України “Про невідкладні заходи щодо прискорення реформування аграрного сектора економіки” від 3 грудня 1999 року здійснено організаційні заходи щодо реформування колективних сільськогосподарських підприємств на засадах приватної власності на землю та майно. На організаційній, територіальній і матеріальній основі колективних сільськогосподарських підприємств сформовано сільськогосподарські підприємства, що, базуються на добровільних засадах на основі приватної власності на майно і землю. Найефективнішими організаційно-правовими формами господарювання, створеними відповідно до законодавства, вважаються: приватні (приватно-орендні) підприємства, товариства з обмеженою відповідальністю, сільськогосподарські кооперативи, фермерські господарства та ін. [8, с. 41—43] (рис. 1).

З наведеного рисунка видно, що залежно від форм власності на землю та майно сільськогосподарські підприємства поділяються на дві основні категорії — державні та недержавні, кожна з яких має свої форми й особливості об'єднань. Кожен із видів організаційно-господарської форми сільськогосподарських підприємств має своє структурне наповнення, проте для всіх них одним із найважливіших елементів є земельний ресурс.

Використовуючи дані державної статистичної звітності щодо обліку земельних ресурсів (форми 6-зем і 2-зем) Шахтарського району Донецької області, було проаналізовано наявність земельного ресурсу в складі державних і недержавних сільськогосподарських підприємств та у громадян, яким надані землі у власність і користування (господарства громадян) за 2010—2012 роки (табл. 2; рис. 2).

Наведені дані свідчать про те, що у зазначений період відбувалися певні динамічні зміни щодо площ земельних ресурсів у складі обраних груп організаційно-господарських форм сільськогосподарських підприємств і господарств громадян. Загальні площі недержавних сільськогосподарських підприємств із 2010 по 2012 рік зменшувалися з темпом 2659,8 га на рік, тоді як у групі господарств громадян цей показник зростав із щорічним

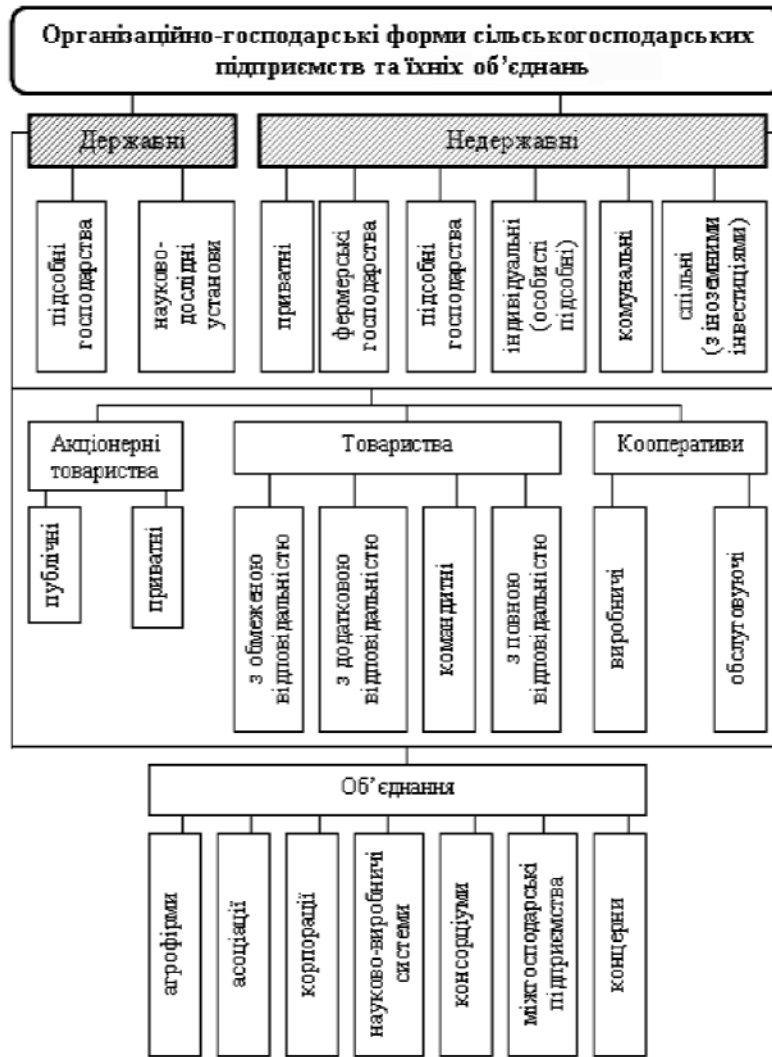

Рис. 1. Організаційно-господарські форми сільськогосподарських підприємств та їхніх об'єднань

2. Динаміка площ сільськогосподарських земель за землевласниками та землекористувачами Шахтарського району Донецької області

Землевласники та землекористувачі	Рік					
	2010		2011		2012	
	загальна площа, га	кількість	загальна площа, га	кількість	загальна площа, га	кількість
Недержавні сільськогосподарські підприємства	29 198,26	49	26 221,12	47	23 878,74	50
Державні сільськогосподарські підприємства	2288,36	6	2255,13	6	2040,33	6
Господарства громадян	30 999,94	6208	34 004,22	6834	36 376,95	7197

Загальна площа, га

Рис. 2. Динаміка площ сільськогосподарських земель за землевласниками та землекористувачами Шахтарського району Донецької області

темпом 2688,5 га. Значною мірою збільшилися кількість і відповідно площі земель в останній групі землевласників/землекористувачів, що пояснюється, насамперед, закінченням термінів оренди земельних ділянок сільськогосподарськими підприємствами. Процес укладання нових договорів сповільнився через відсутність проектів землеустрою у ряду сільськогосподарських підприємств. Деякі власники земельних часток (паїв) ведуть особисте товарне сільськогосподарське виробництво, існує і група власників земельних часток (паїв), які не хочуть або фізично не можуть обробляти свої ділянки й очікують на можливість продати їх.

Нині актуальним є питання використання земель сільськогосподарського призначення з урахуванням організаційно-господарських форм підприємств, які відіграють роль економічної складової використання земельних ресурсів.

У сільському господарстві земельні ресурси функціонують як основний засіб виробництва, а також як територіальна основа (базис) розміщення засобів виробництва. По-перше, це земельні площі, які відповідно до природних властивостей, розташування і господарських потреб використовуються для посівів сільськогосподарських культур і є засобом виробництва в рослинництві, тобто економічною складовою земельного ресурсу. По-друге, це землі, які є тільки територіальним базисом і необхідні для організації сільськогосподарського виробництва й пов'язаних із ним видів діяльності. У цьому випадку йдеться про земельні площі, призначені для розміщення виробничих, тваринницьких комплексів, елеваторів, машинно-тракторних станцій тощо (несільськогосподарські вгіддя) [4, с. 18–20].

Виробництво у сільськогосподарських підприємствах поділяється на ряд галузей. В основу цього поділу покладено продукцію, що виробляється у підприємстві. Під галуззю сільськогосподарського підприємства розуміють частину його виробництва, яка характеризується певними предметами і засобами праці, професійними якостями працівників, технологією, організацією виробництва й кінцевим продуктом [1; 7, с. 19, 20].

Основними галузями сільськогосподарського виробництва є рослинництво і тваринництво, кожна з яких, поділяється на ряд підгалузей. Проте нерідко буває й змішаний (комплексний) тип ведення господарства.

У кожному господарстві тієї чи іншої природно-економічної зони визначають такий склад галузей, який забезпечує одержання максимального прибутку. Цього досягають здійсненням економічно найвигіднішої спеціалізації сільськогосподарських підприємств у кожній природно-економічній зоні країни [1; 7, с. 19—24].

При структуризації галузі рослинництва можна розділити на такі, що для своєї діяльності використовують орні землі (рільництво, овочівництво тощо), і ті, землі яких зайняті кормовими вгіддями (сіножаті, пасовища). Як правило, друга група в системі ведення рослинництва поєднується з першою, а її продукція (кормова група) використовується як для власних потреб сільгосппідприємства (якщо ведеться комбінована галузева діяльність), так і для продажу чи інших ринково-договірних операцій (наприклад, обмін кормів на органічні добрива). Розширення галузевих напрямів окремих сільгосппідприємств дає змогу комбіновано використовувати зазначені ресурси, що, звичайно, спрощує механізм одержання кормів за рахунок власного їх виробництва [4, с. 194—196].

У галузі рослинництва можна виділили підгалузь садівництва (виноградарства тощо). Цей вид сільськогосподарської діяльності має особливий режим використання земельних ресурсів, які фактично зайняті тривалий час багаторічними насадженнями [1].

Галузь тваринництва характеризується своїми специфічними особливостями з питань використання земельних ресурсів. Земельні ресурси сільськогосподарського призначення, які мають тваринницькі комплекси, як правило, також можна розділити на ті, що використовуються як базис розміщення (господарські будівлі), та на ті, які використовуються для випасання худоби або для вирощування кормової продукції (засіб виробництва). Перша група земельних ресурсів є обов'язковою для цієї галузі, а особливість другої полягає в тому, що не кожне з однотипних підприємств може володіти такою групою земельних ресурсів чи використовувати їх [7, с. 21—24].

Виходячи з визначення сільськогосподарського підприємства [10], до схеми, наведеної на рисунку 3 включено ще один напрям виробництва — рибництво, яке за КВЕДом віднесено до сільськогосподарського виробництва й діяльність якого, як правило, основана на використанні (дуже рідко власності) земельних ресурсів під водними об'єктами.

Підтвердженням теоретичних положень щодо співвідношення угідь залежно від галузевого напрямку діяльності сільськогосподарських підприємств є дані державної статистичної звітності із земельних ресурсів (форми 6-зем і 2-зем) Шахтарського району Донецької області (рис. 4, 5).

За період із 2010 по 2012 рік було встановлено, що існує певна різниця у співвідношенні структури угідь недержавних і державних сільськогосподарських підприємств, проте в обох наведених групах переважає рілля (52 і 82%), що свідчить про розвинену більшою мірою галузь рослинництва. Однак виділяється і деяка частка інших сільськогосподарських угідь, серед яких домінують сіножаті та пасовища. Також у структурі угідь представлених груп сільгосппідприємств, особливо державних, є і несільськогосподарські вгіддя, серед яких переважають водні об'єкти, лісовкриті площі, відкриті землі без рослинного покриву.

В умовах ринкового середовища виникають специфічні ознаки організаційно-економічного механізму господарювання та використання земельних ресурсів. По-перше, багатоукладність економіки АПК потребує диференційованого врахування характеру господарювання, зв'язків різних форм власності (державної, приватної). По-друге, специфіка ринкового механізму в агропромисловому виробництві відмінна від інших. По-третє, економічний механізм має брати до уваги взаємозв'язок і залежність умов виробництва

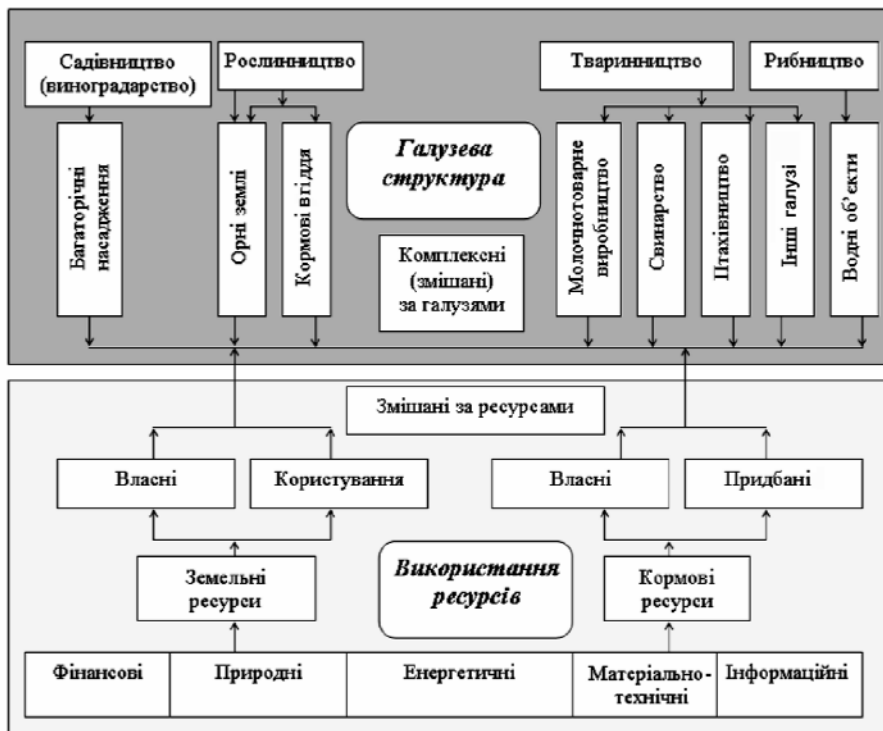

Рис. 3. Галузева структура сільськогосподарських підприємств залежно від напрямку використання ресурсів

від природного фактора. По-четверте, економічний механізм в АПК повинен враховувати специфічну соціально-економічну роль сільського господарства та переробної промисловості у формуванні фонду продовольчих товарів для населення і в зростанні його добробуту (державне регулювання національного ринку продовольства власного виробництва і цін на соціально важливі товари, захист вітчизняних товаровиробників) [12, с. 79].

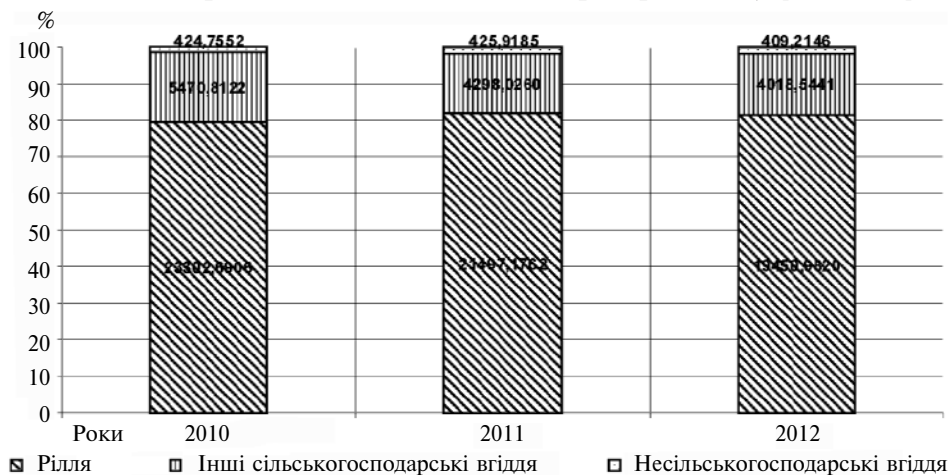

Рис. 4. Структура угодь недержавних сільськогосподарських підприємств Шахтарського району Донецької області, га

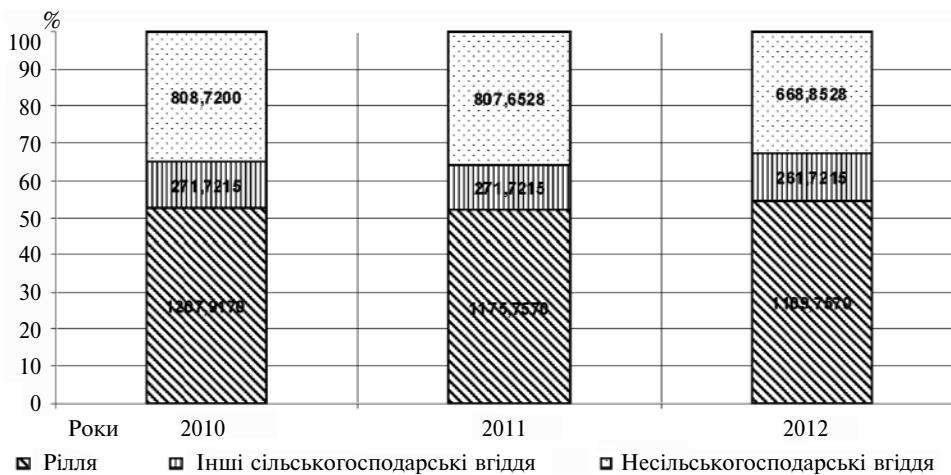

Рис. 5. Структура угідь державних сільськогосподарських підприємств Шахтарського району Донецької області, га

Механізм економічного регулювання земельних відносин характеризується системою заходів економічного впливу, спрямованих на реалізацію земельної політики держави, забезпечення прав землевласників і землекористувачів, установлення соціально справедливих платежів за землю, економічне стимулювання раціонального й ефективного землекористування, введення економічних санкцій за нерациональне використання і погіршення екологічного стану земельних ділянок, на захист земель сільськогосподарського призначення від виснаження, зниження родючості ґрунтів, самозахоплення і нецільового використання. Відповідно система економічних регуляторів земельних відносин у ринкових умовах має включати такі важелі (рис. 6.) [9].

Аналізуючи наведену систему важелів економічного механізму регулювання землекористування, слід зазначити, що вона складається з різновекторних заходів впливу як позитивного, так і негативного характеру. Створюючи прямі економічні стимули для раціонального використання та охорони земель, необхідно позитивні заходи закріпити в земельному законодавстві у вигляді економічного стимулювання користувачів земельних ділянок [9].

На нинішній час одним із найважливіших і найскладніших є питання ринкового механізму в системі земельних ресурсів сільськогосподарських підприємств. Це питання дуже актуальне, адже на стартовому етапі функціонування ринку з'являється багато думок і міркувань із приводу як позитивних результатів впровадження цього механізму, так і негативних. Проте, на нашу думку, в такому питанні слід звернути увагу не тільки на процес купівлі-продажу землі сільськогосподарського призначення лише як визначеного просторового об'єкта — земельної ділянки, але й на можливі варіанти використання її як науково-фінансового капіталу.

В умовах ринкової економіки дедалі більшого значення набуває кредитування. Грошові ресурси, які осідають у процесі обігу в підприємствах різних форм власності і які утворюються в бюджеті й у населення, необхідно використовувати для потреб виробництва; ці кошти слугують базою для видачі позик та інвестицій.

Слід зазначити, що однією зі складових економічного механізму функціонування сучасного сільськогосподарського підприємства є сільськогосподарське страхування. Однак цей елемент — досить специфічний і має свої особливості. Наприклад, неврожаї, спричинені посухою або іншими

Рис. 6. Система економічних регуляторів земельних відносин

несприятливими погодними явищами, як правило, уражують цілі регіони. Тому постає питання, чи зможуть страхові компанії сплатити необхідну суму відшкодувань у разі, якщо агрострахування стане більш поширеним явищем в Україні [11, с. 305—311].

Висновки. З погляду організації сільськогосподарського виробництва та його прибутковості головним і першочерговим завданням для ефективної діяльності сільгоспідприємств повинне стати гарантоване одержання ними прибутку від їхньої діяльності. В контексті цієї вимоги і має будуватися сучасний механізм діяльності сільськогосподарських підприємств. Нині цей механізм розглядається як організаційно-економічний, який являє собою сукупність організаційних заходів, спрямованих на дотримання та ефективне використання економічних законів і важелів для досягнення поставленої мети. Організаційно-економічний механізм підприємства є результатом дії системи внутрішніх і зовнішніх чинників функціонування й розвитку останнього, у ньому відображається складна система різноманітних економічних відносин. Разом із тим він виступає й визначальним фактором успішності цього підприємства, будучи інструментом досягнення поставленої мети. Організаційно-економічний механізм використання земельних ресурсів — один із найголовніших елементів функціонування сучасних сільськогосподарських підприємств, існуюча база виробництва продукції та перспективного фінансово-кредитного капіталу.

Список літератури

1. Аграрний сектор України. Економіка. Спеціалізація і поєднання галузей сільськогосподарських підприємств. Галузі сільськогосподарських підприємств [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://agroua.net/economics/documents/category-123/doc-202/>.
2. Антонюк Р.Р. Структура організаційно-економічного механізму забезпечення прибутковості сільськогосподарських підприємств // Економічний простір. — 2008. — Вип. № 20/2 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Ekpr/2008_20/2/antinyuk.pdf.
3. Барвінський А.В. Про співвідношення категорій “система” і “механізм” та їх використання в економіці землекористування / А.В.Барвінський, Р.В.Тихенко // Землеустрій і кадастр. — 2009. — № 1. — С. 29—35.

4. Економіка сільського господарства : навчальний посібник / [В.К.Збарський, В.І.Мацибора, А.А.Чалий та ін.] ; за ред. В.К.Збарського і В.І.Мацибори. — К. : Каравела, 2009. — 264 с.
5. *Завадський Й.С.* Управління сільськогосподарським виробництвом у системі АПК : підручник. — К. : Вища шк., 1992. — 368 с.
6. *Олійник О.В.* Економічний механізм розширеного відтворення в сільському господарстві : монографія. — К. : Центр навч. л-ри, 2006 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://ebooktime.net/book_129.html.
7. Організація і планування сільськогосподарського виробництва : підручник; за ред. М.М.Ільчука та Л.Я.Зрібняка. — Вінниця : Нова кн., 2008 — 456 с.
8. Організація сільськогосподарського виробництва / [В.В.Горлачук, П.С.Березівський, В.Г.В'юн та ін.]; за ред. В.В.Горлачука. — Миколаїв : Іліон, 2005.—360 с.
9. *Рогач С.М.* Економічні важелі оптимізації земельних відносин в Україні [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/chem_biol/pvnu/2010_154_1/10rsm.pdf.
10. Словник законодавчих термінів. Професійна юридична система Мега-Нау [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1078.11316.0>.
11. Економіка отраслей АПК / [И.А.Минаков, Н.И.Куликов, О.В.Соколов и др.] ; под ред. И.А.Минакова. — М. : Колос, 2004. — 464 с.
12. Економіка підприємств и отраслей АПК : учебник / [П.В.Лешиловский, В.Г.Гусаков, Е.И.Квейша и др.] ; под. ред. П.В.Лешиловского, В.С.Тонковида, А.В.Мозоля. — 2-е изд., перераб. и доп. — Минск : БГЭУ, 2007. — 574 с.

Освещены вопросы организационно-экономического механизма деятельности сельскохозяйственных предприятий и роль земельного ресурса в их функционировании. Проанализирована и определена динамика площадей сельскохозяйственных предприятий Шахтерского района Донецкой области.

Explored issues of organizational and economic mechanism of activity of agricultural enterprises and the role of land resources in their functioning. The analysis and determined the dynamics of changes in the areas of agricultural enterprises in Shakhtarsk district Donetsk region.

УДК 338.43.01

РИНОК ЗЕМЕЛЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ ЯК ОБ'ЄКТ ТЕОРЕТИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

ЮРЧЕНКО І.В.,
аспірант*

Національний науковий центр “Інститут аграрної економіки”

Досліджено сутність понять “ринок земель сільськогосподарського призначення” та “обіг земель”, проведено їх порівняння й розмежування. Обґрунтовано, що поняття “обіг земель” ширше, ніж поняття “ринок земель сільськогосподарського призначення”.

Постановка проблеми. Аграрна реформа в нашій державі триває вже понад 20 років. Незважаючи на це, українське село залишається нездатним до ефективного господарювання. Склалася ситуація, коли має місце невідповідність між вимогами Конституції України і дійсним станом земельних відносин на селі. Продовжує діяти мораторій на відчуження та зміну цільового призначення сільськогосподарських земель. Це обмежує права

* Науковий керівник д-р екон. наук, доц. Л.М.Бойко.

© Юрченко І.В., 2013.